

Rövid beszámoló a 2015 február 20-i Itadokt Klub előadásairól*

Szakál Kata, *A terrorizmus materialitása – Giorgio Vasta, A megfogható idő*

Rosa Marafioti, *Hölderlin in Italia: tappe principali della ricezione filosofico-letteraria del poeta svevo*)

Szakál Kata magyarul megtartott előadásának fő apropója a Giorgio Vasta-féle *Il tempo materiale* című 2008-as regény Lukácsi Margit kitűnő fordításában 2013-ban közölt magyar kiadására vonatkozó kritikai reflexió volt.

A magyar változat kiadói ismertetése: http://www.harmattan.hu/konyv_1126.html

Nagy József *Nuova Corvinában* közölt recenziója Vasta regényének eredeti, olasz kiadásáról: [http://www.academia.edu/2419571/G. Vasta Il tempo materiale](http://www.academia.edu/2419571/G._Vasta_Il_tempo_materiale)

A cím-fordítással kapcsolatban érdemes lett volna megemlíteni, hogy elvileg más megoldás is szóba jöhetett volna (pl.: effektív idő), illetve talán érdemes lett volna kitérni a kifejezés jelentés-árnyalataira. Többek közt Nanni Balestrini is használja a *tempo materiale* kifejezést az 1971-es *Vogliamo tutto* című regényében: Giorgio Vasta egy levelében kérdésemre leszögezte, hogy bár ismeri Balestrini művét, abban a szóban forgó kifejezés nagyon is specifikusan jelenik meg, míg maga Vasta a lehető legáltalánosabb értelemben szándékozta használni e szóösszetételt. Mindez kiegészíthető lett volna azzal, hogy pl. a sajtóban a terroristákkal (is) gyakran kapcsolódik össze az „esecutore materiale” terminus.

Mint Szakál jogosan hangsúlyozta ismertetőjében, Vasta művében „a történet fontossága fölé helyezkedik a változás, az idő és a tér szerepe, illetve a nyelv(ezet) kérdése. Mindezt annak érdekében, hogy valamiképpen megértse/megértesse azt, ami a '70-es években történt és Olaszországra még mindig hatással van. Éppen ezért trauma-elméletek [...] felől is vizsgálom a művet, többek között hogy miképpen működik közösségi emlékezetként, illetve hogy maga a trauma mennyire és milyen narratológiai, poétikai eszközökkel ábrázolható”. Utóbbi a tekintetben is releváns, hogy – tehát a trauma irodalmi-művészi megjelenítése – mennyiben és milyen módon járulhat hozzá egy társadalmi trauma megértéséhez s egyben

* Jelen bejegyzés a Bolyai János Kutatási Ösztöndíj támogatásával készült.

elsajátításhoz egy, a traumában közvetlenül már nem érintett generáció részéről. Előadása egy pontján Szakál körülírásában a regénybeli NOI (Nucleo Osceno Italiano, a gyerek-szereplők Vörös Brigádokat mímelő szervezete) egyfajta *anarchista* csoportként volt jellemezve: ezt vitattam, mivel a történetileg létezett Vörös Brigádok nem volt anarchista csoport (valójában az államhatalom *totalitárius* reakcióját akarták kiprovokálni a működésük történetében legnagyobb jelentőségű terrorcselekményükkel is, tehát Aldo Moro elrablásával és a kiváltásával kapcsolatban megfogalmazott – lényegileg teljesíthetetlen - követeléseikkel). Ennek analógiájára tehát a regény anti-hőseinek mini terrorista-csoportja, a NOI sem anarchista formáció.

Rosa Marafioti (aki jelen félévben a Balassi Intézet ösztöndíjával – Fehér M. István professzor szakmai irányítása alatt – Heidegger-kutatásokat folytat Budapesten) az olaszországi (irodalmi és filozófiai) Hölderlin-recepció egyes fejezeteit mutatta be a XIX. század második felétől a XX. század végéig terjedő időszakban. Több érdekes példáját is demonstrálta e recepciónak. A *költészeti recepciót* illetően Friedrich Hölderlin 1798-as (olasz fordításban) *Achille* című verse ihlethette Giosuè Carducci több költeményét: az 1871-es *Ad Alessandro D’Ancona*-t, az 1884-es *Presso l’urna di P.B. Shelley*-t és az 1899-es *Elegia del Monte Spluga*-t. Hölderlin 1849-es *L’inverno*-ja ihlethette Angelo Maria Ripellino *Notizie dal diluvio* című versét (1969). A *filozófiai recepciót* illetően közismerten igen jelentősek Martin Heidegger – Benedetto Croce által kritizált – kommentárjai; Croce egyébként e Heidegger-elemzésektől függetlenül is keményen bírálta Hölderlin költészetét. - - -